

KOMPETENCIJŲ RAIŠKA DAILĖS BENDROJOJE PROGRAMOJE

Jolita Morkūnaitė, dr. Ramutė Rachlevičiūtė, Irena Staknienė

2021-04-06

Pranešimas iliustruotas Vilniaus Abraomo Kulviečio klasikinės gimnazijos mokinių dailės darbais, atliktais per dailės pamokas 2019-2021 m. Dailės mokytojos Vilma Kaplanovskienė, Gintė Mažiulienė, Irena Staknienė

PER DAILĖS PAMOKAS UGDOMA KOMPETENCIJŲ VISUMA

- Dailės BP yra atnaujinama pagal Bendrųjų programų atnaujinimo vadovo (2020-05-12) reikalavimus, remiamasi kolegų (meninio ugdymo programų rengėjų), dailės mokytojų praktikų patirtimi ir bendrojo lavinimo mokyklų pasiekimais.
- Dailės dalykas apima kūrybinę raišką ir dailės pažinimą, įgyjama žinių ir supratimo apie vaizduojamąją dailę, architektūrą, dizainą, tautodailę, taikomąją dailę ir aplinkos estetinių savybių vertinimą (*Dailės BP projektas, 2021-03-31*).
- Dailės dalyko programoje išskiriamos trys pasiekimų sritys: dailės raiška, dailės supratimas ir vertinimas, dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas. Sričių ribos sąlygiškos: ugdymo procese jos integruotos, jos viena kitą papildo, jų proporcijos kinta atsižvelgiant į mokinių amžių, poreikius, įgytą patirtį, individualius gabumus.

Kompetencijų ugdymas Dailės Bendrojoje programoje glaudžiai susijęs su mokinių pasiekimais, mokymo turiniu ir pasiekimų vertinimu (įsivertinimu).

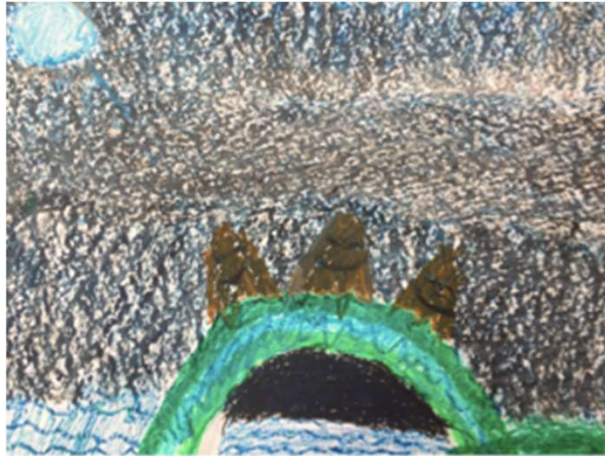
Kūrybiškumo kompetencija

Mokiniai:

- susipažįsta su iškiliais dailės kūriniais, stebi meno apraiškas savo artimiausioje aplinkoje, gavę įvairios informacijos apie kūrybos būdus ir technikas, taiko juos autentiškai idėjų raiškai;
- būna atviri kitokiam, netradiciniam sprendimui ir, esant poreikiui, laužo taisykles;
- nuosekliai susipažįsta su kūrybos proceso ypatumais, kurie yra bet kurio kūrybiškumo pagrindas;
- tvirtina savo tapatybės formavimąsi ir supranta, kas ir kodėl yra kūrybiška: savitos idėjos, autentiška raiška ir refleksija.

Mokymosi turinys: *Dailės technikos: raiška plokštumoje ir erdvinė raiška. Meninės išraiškos bruožai. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Idealai, vertybės, asmenybės*

Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Piešia svajones, fantazijas.
Idealai, vertybės, asmenybės. M. K. Čiurlionis. Simbolinės metaforinės jo kūrinių prasmės.
(1-2 klasė). Ciklo „Pasaulio sutvėrimas“ kūrybinė interpretacija (1 klasė)

Etninė kultūra. Interpretuoja ir per patrauklią kūrybinę veiklą pažįsta senovės baltų ženklus ir simbolius, kultūros artefaktus. (5 klasė)

Pažinimo kompetencija

Mokiniai:

- kurdami mokosi naujų kūrybos būdų, pažįsta ir vertina savo, kitų kūrybą ir aplinkos vizualiuosius reiškinius;
- pažįsta įvairių šalių, skirtingų kultūrų emocijas, mintis, papročius, lūkesčius;
- kaupdami dalykines žinias augina kritinį mąstymą, netiesiogiai atpažįsta kūrybines (ne tik) problemas ir ieško jų sprendimo;
- mokosi mokytis: ieško kūrybinių idėjų savo artimiausioje aplinkoje ir dailės kūriniuose, randa įvairios informacijos apie kūrybos būdus ir technikas, planuoja savo kūrybinę veiklą (kuria eskizus, išsirenka geriausius, pasirenka tinkamus dailės reiškinius ir meninės išraiškos priemones), laikosi savo plano ir prireikus jį koreguoja;
- aptaria, ko išmoko, apmąsto ir įsivertina savo pasiekimus ir numato, ko norėtų mokytis ateityje.

Mokymosi turinys: *Dailės technikos: raiška plokštumoje ir erdvinė raiška. Meninės išraiškos bruožai. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Dailės istorija. Etninė kultūra*

Etninė kultūra. Nusako tautodailės kūrinių (audinių, tautinio kostiumo, juostų, verbų) raštų, spalvų ypatumus. (3-4 klasė)

Dailės kūrybinio darbo dienoraštis

(1 savaitė – 1 įrašas)

VARDAS

PAVARDĖ

KLASĖ 3ad

DATA, VALANDA 2020-04-06 13:00

Dailė ir technologijos, dailės raška

UŽDUOTIS (TEMA)

Vilniaus verba

Perskaičiau užduoties aprašymą, peržiūrėjau pamokos iliustracijas.

Pasirinkau šiuos kūrybos reikmenis:

Baltos popieriaus lapas, pieštukas su trikampiu, flomasteriai.

Nupiešiau (nutapiau) kūrinėlį apie Vilniaus verbą

Jo pavadinimas Vilniaus verba

Mano kūrinėlyje svarbiausia spalvos ir formos

Šiandien man pavyko nupiešti verbą

Aš išmokau išgauti natūralią formą

Dailės kūrybinio darbo dienoraštis

(1 savaitė – 1 įrašas)

VARDAS

PAVARDĖ

KLASĖ 2ad

DATA, VALANDA 2020 04 29 18:00 val.

Dailė ir technologijos, dailės raška DAİLĖS RAŠKA

UŽDUOTIS (TEMA)

ORNAMENTAS GRAŽŪS PASIKARTOJIMAI

Perskaičiau užduoties aprašymą, peržiūrėjau pamokos iliustracijas. TAIP

Pasirinkau šiuos kūrybos reikmenis:

SPALVOTUS PIEŠTUKUS, FLOMASTERIUS, PARKERį, SPALVOTĄ A4 LAPĄ.

Nupiešiau (nutapiau) kūrinėlį apie RAŠKARTOJIMUS RAŠTUS NUSIPĖS-

TOSĖ JUOSTOSĖ ANT LAPO SU LANGELIAIS

Jo pavadinimas ORNAMENTAS

Mano kūrinėlyje svarbiausia RAŠTAI IŠ LANGELIŲ KURIE ATSIKAR-

TOKIA

Šiandien man pavyko SUKURTI DVI JUOSTAS SU ORNAMENTAIS

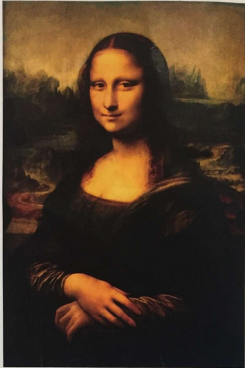
Aš išmokau KRUOŠČIAI SPALVINTI LANGELIUS

Dailės istorija. Renesanso menas (portreto gimimas). (8 klasė)

Kultūrinis paveldas. Dailės kūrinių eksponavimo muziejuose ir dailės parodose ypatumai. (7-8 klasė)

Mokinio vardas pavardė klasė – [redacted]
 Data – 2019-10-14
 Interpretuojamo kūrinio nuotrauka arba piešinys.

Kūrinio metrika:

1. Autoriaus vardas pavardė – Leonardas da Vinči
2. Kūrinio pavadinimas – Mona Lisa
3. Sukūrimo metai – nuo 1503-1505 m.
4. Atlikimo technika – Alumelis, guazas, tepulėlis, pieštukas
5. Dailės šaka – Tapyba
6. Dailės žanras – Portretas

7. Kūrinio paskirtis (vaizduojamosios dailės kūrinys, taikomosios dailės kūrinys, monumentaliosios dailės kūrinys) – Vaizduojamosios dailės kūrinys

8. Kompozicijos elementų (dėmių, linijų, formų) išsidėstymas (simetriškai, nesimetriškai, pulsuojančiai, truknejančiai, tankejančiai, rėtejančiai, tolygiai...) – dėmių, linijų, formų, nesimetriškai

9. Kokiomis kryptimis išdėstyti svarbiausi kompozicijos elementai (tiesiai, centre, kairėje, dešinėje, aukštai, žemai, simetriškai, nesimetriškai, ratu, lanku ar įstriai) – Centre, nesimetriškai

10. Kur matote spalvų, dėmių, formų kontrastų ar niuansų, kaip jie derinami (ryškios, blakios, tamsios, šviesios spalvos ar dėmės, griežtos, švelnios, storos, plonos, tiesios, vingiuotos ar kampuotos linijos, didelės, mažos, kietos, minkštos, atlietos, kampuotos ar apvalios formos)? blakios, tamsios, plonos ir plonos linijos, vingiuotos linijos, didelės formos, plonos

11. Kūrinio nuotaika (atugi, rami, kelianti nerimą, atkreipianti dėmesį, kelianti pasigėrėjimą, erzinti ir pan.) – Sona, liūdnas, šiek tiek atkreipia dėmesį

12. Kodėl pasirinkote šį kūrinį? Kuo jis patiko ar nepatiko? Patiko išraiškingas kūrinyje būdai, tamsios, blakios linijos, tamsi, gaivios paraiškės

13. Kas buvo nesudėtinga apibūdinti? Viskas buvo lengva

14. Kokių buvo sunkumų? Kaip juos įveikėte? Kur ieškojote informacijos? Ieškojau informacijos internete ir nematėčiau jokių sunkumų

PARODOS „DAIKTŲ ISTORIJOS“ LANKYTOJO LAPAS

Vardas, pavardė	[redacted]
Klasė	[redacted]
Parodos lankymo data	08-13
Kokie kūriniai eksponuojami	įvairūs baldų modeliai
Kokioms dizaino šakoms priskirtumėte eksponuojamus kūrinius	Interjero
Apibūdinkite labiausiai patikusį kūrinį: užrašykite jo metriką (autorius vardą ir pavardę, pavadinimą, sukūrimo datą, kas pavaizduota), apibūdinkite idėją, kodėl kūrinyje jums patiko	Medinis mikalus patefonas. 2007 m. Dainiškis Dėl to, kad plastikinių klausimui tinkama technika savo subtilumą gali prilygti prestižiniam aut. mobiliui
Ką naujo patyrėte, apmąstėte, sužinojote	Susinojau, kad sen tokiu tipo baldais galima sutaisyti vietos kambarį
Jūsų nuomone, kuo ši paroda reikšminga	Padedi įsivaizduoti įvairius daiktus ir baldus, kurie gali atsirasti ateityje
Kaip vertinate šią parodą, kuo ji vykus, kas nepavyko	Reikšmi tuo, kad platus ir įvairus baldai, kurie atrodo išskirtiniai ir nekasdieniniai
Ką apie Lietuvos dizainą manėte anksčiau	Kas anksčiau, kad gali taip išmoniai sugalvoti baldus, maniau, kad Lietuvos dizainas gana prastas ir patrauklių
Ką manote dabar, kaip pasikeitė jūsų nuomonė	Dabar supratau, kad Lietuvoje dizainas yra tikrai sudominantis
Įvertinkite gido darbą, kuo jis vertingas ir reikšmingas	Dabai patiko gido darbas tikrai reikšmingas, nes suteikė daug gido informacijos
Pastaba: parodos lankytojo lapą užpildyti ir iki rugsėjo 27 d. pristatyti į dailės kabinetą	
Data	Parašas

Dailės technikos: raiška plokštumoje. Kuria darbų ciklus, įvairaus stiliaus ir žanro vizualius pasakojimus. (9-10 klasė)

Dailės rūšys. Dailė ir dizainas (grafinis dizainas). (9-10 klasė)

Simonas Daukantas

Gyvenimas – tai knyga, kurią mes rašome visą gyvenimą. Knyga simbolizuoja darnią visumą ir yra žinių mokytojas ir pasaulio vienybės simbolis. Dauguma išprususių žmonių domisi naujovėmis, skaito knygas arba patys jas kuria. Vienas iš tokių asmenybių yra Simonas Daukantas, Lietuvos istorikas, rašytojas ir švietėjas, vienas iš pirmųjų tautinio atgimimo ideologų. Ši asmenybė pasižymėjo ne tik dideliais darbais, ji unikali. Mokydamasis Vilniaus universitete Daukantas parašė pirmąją Lietuvos istoriją lietuvių kalba „Darbai senųjų lietuvių ir žemaičių.“ Daukanto veikloje susipina švietimo ir Romantizmo idėjos. Su švietimo amžiaus idėjomis gali būti siejamas ir rašytojo noras pabrėžti senovės lietuvių artumą gamtai. Daukanto istorijos veikaluose romantiškai aukštinama Lietuvos praeitis. Pasakojant apie praeities įvykius jam rūpi svarbios to meto problemos: „buvę laisvi žmonės dabar virto suvargusiais baudžiauninkais, o aukštuomenė išlepusi, atsisakiusi savo papročių, kalbos.“ Todėl Daukantas siekia, kad žmonės pradėtų mąstyti, vienyti. Dėl to Simoną Daukantą galima būtų sieti su knyga – išmintingumo simboliu. Jo gyvenimas yra tarsi istorija, parašyta knygoje, kurią žmonės skaitys ilgai, nes istorikas skleidė žmonėms siektinus idealus: skatino mylėti tėvynę, gimtąją žemę, stengėsi žmonėms parodyti dvasinių vertybių svarbą. Daukantas savo istorijomis skatino žmones susimąstyti apie tėvynę. Taigi, Simonas Daukantas yra itin didi asmenybė, kuri savo išmintimi siekė žmones vesti teisingu keliu, jis tarsi per kartas užsilikusi knyga, nes Lietuvai daug nusipelnė.

Mikalojus Daukša

Knyga – tai gyvenimo istorija. Mikalojaus Daukšos gyvenimo istorija atskleidžia tautiškumo, tikėjimo ir švietimo idėjas. Jo atlikti darbai, tikėjimas ir žmonių skatinimas, įrodė jo norą pakeisti Reformacijos epochos žmogų, suteikti jam žinių, išmokyti gimtosios kalbos ir įrodyti kokia ji yra graži bei svarbi. Baigęs ne vieną mokslą, išmokęs net tris užsienio kalbas Mikalojus Daukša pirmasis tē „Katekizmą“ LDK, pamokslų rinkinį „Postilė“ ir jame parašė „Prakalbą į malonųjį skaitytoją“. Renesanso laikotarpiu, dar tik formuojantis baltų kalbų sampratai, M. Daukša buvo pirmas, kuris pagrindė gimtosios kalbos teises remdamasis humanistinės prigimties teorija. Ji nurodė, jog kalba yra įgimta, suteikta sutvėrėjo ir dėl to yra dieviškosios pasaulio visuomenės ir tvarkos ženklas: „Pati prigimtis visus to moko, ir kiekvienas beveik iš motinos krūtinės įgauna polinkį į savąją kalbą – ją vartoti, išlaikyti ir propaguoti.“ Visą tai palyginus su knyga, galima drąsiai teigti, jog Mikalojaus Daukšos asmenybė yra atvėrta knyga, skleidžianti šviesą, mokslą ir tautiškumą. Ji niekada negali būti užversta, nes tai mūsų meilės tėvynei, kalbai ir švietimui įrodymas.

Kultūrinė kompetencija

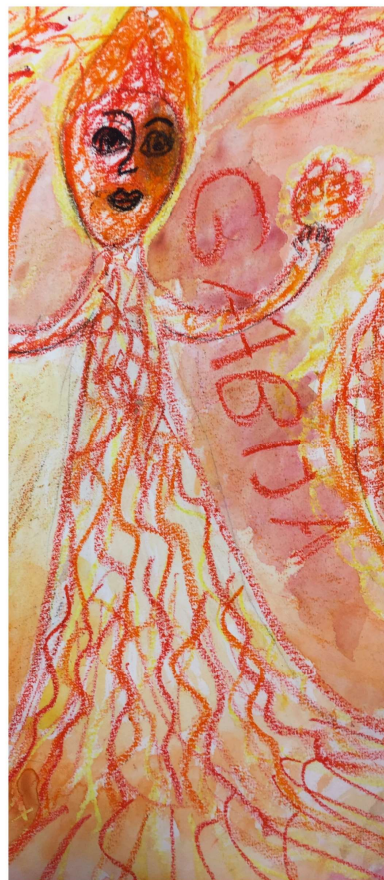
Mokiniai:

- ugdosi ir augina kultūrinį sąmoningumą;
- susipažįsta su praeities epochų menu ir grožio idealais, palygina juos su dabartinės epochos meno procesais, šiuolaikiniu menu;
- išmoksta rinktis, analizuoti ir vertinti praeities epochų meną ir šiuolaikinius menus, suvokia, kodėl vieni ar kiti meno reiškiniai patinka, ar yra vertingi.

Mokymosi turinys:

Kultūrinis paveldas. Dailės istorija. Etninė kultūra. Meninės idėjos. Idealai, vertybės, asmenybės. Kultūrų įvairovė. Dailės technikos: raiška plokštumoje ir erdvinė raiška. Meninės išraiškos bruožai. Vaizdavimo būdai ir galimybės. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu: Projektai. Integruota veikla. ...

Etninė kultūra. Per patrauklią kūrybinę veiklą susipažįsta su lietuviška mitologija, mitinėmis būtybėmis. (3-4 klasė)

Kultūrinis paveldas. Architektūros paminklai Lietuvoje ir Europoje.
Etninė kultūra. Interpretuoja ir per patrauklią kūrybinę veiklą pažįsta kultūros artefaktus; skirtingų Lietuvos regionų ir pasaulio tautų kostiumus.
 (5-6 klasė)

Dailės istorija. Antika (klasikinių proporcijų formavimasis architektūroje ir skulptūroje). 7 klasė

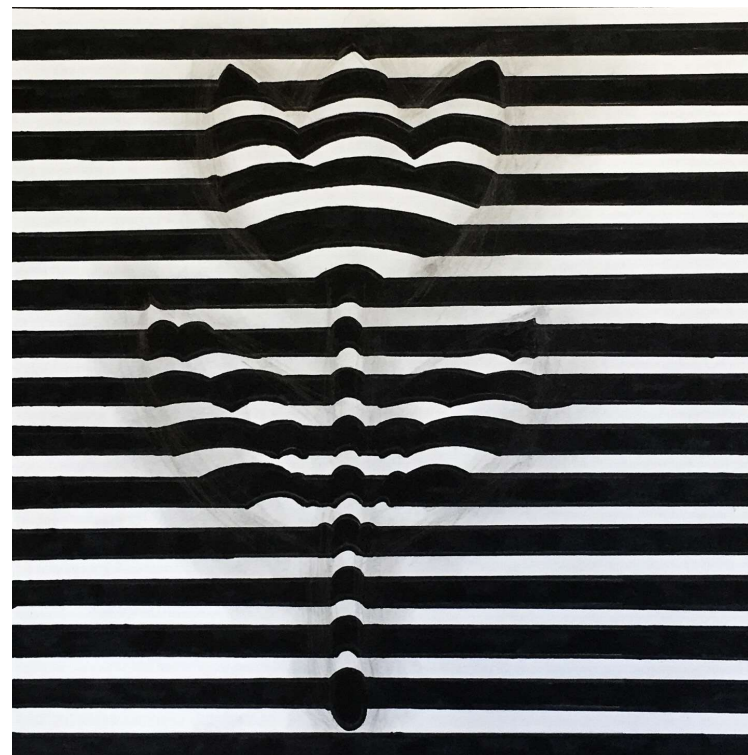
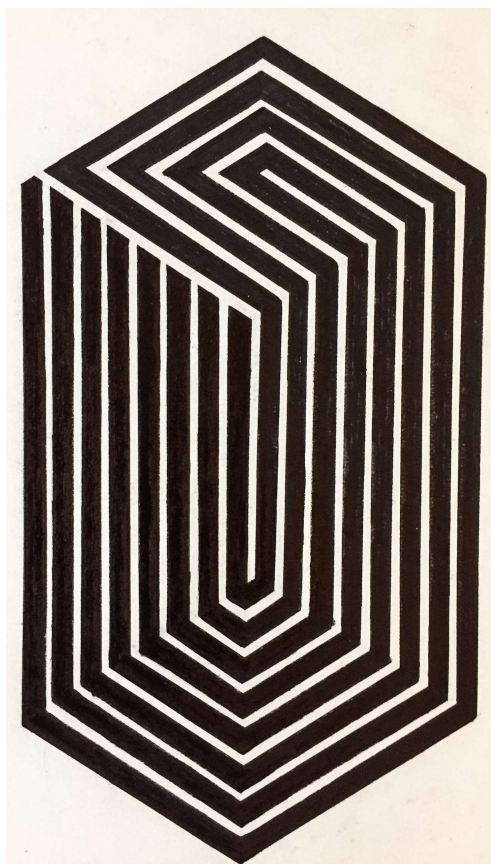
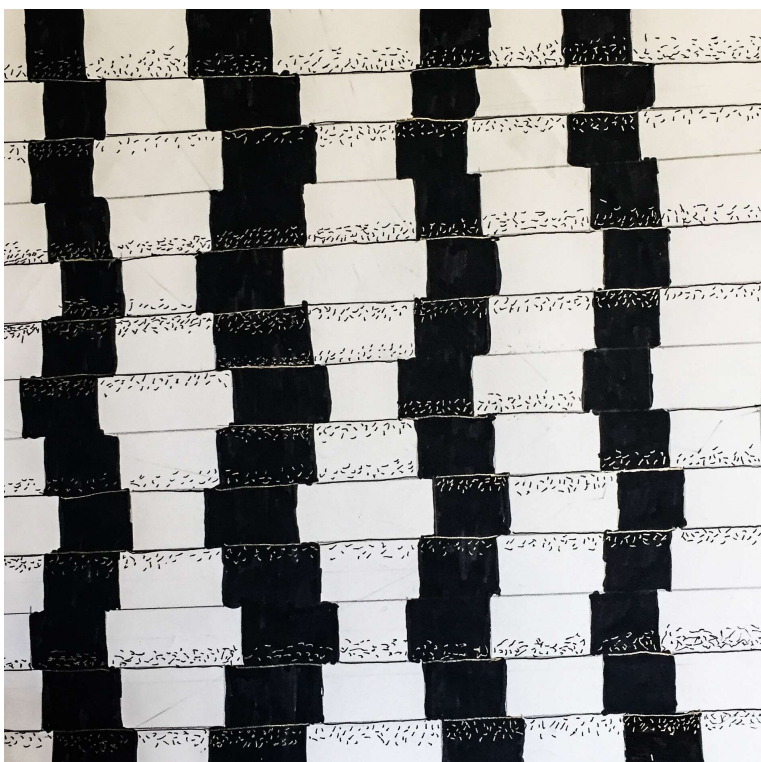

Dailės istorija. Antika (romėnų mozaikos). 7 klasė

Vaizdavimo būdai ir galimybės. Abstrakčioji dailė ir opartas – paroda „Jautrioji akis“ – pirmenybė regėjimo fiziologijai. (10 klasė)

Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą susipažįstama su XX a. daile. (10 klasė)

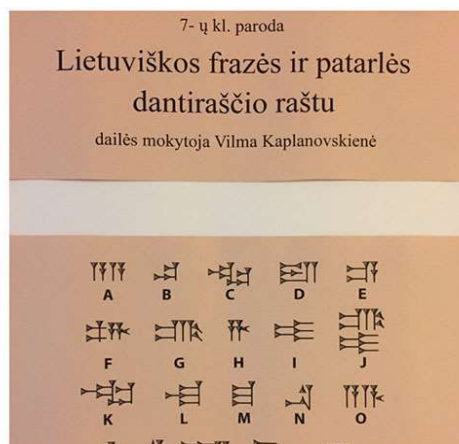
Komunikavimo kompetencija

Mokiniai:

- ugdosi komunikavimo gebėjimus, kurie itin aktualūs šiuolaikinės informacinės visuomenės nariams;
- mokosi suprasti ir įvaldyti savitą raišką vaizdais, gauti/priimti ir sukurti/siųsti pranešimą, kurio analizavimą ir interpretavimą užtikrina kitos dailės dalyko kompetencijos (pažinimo, kūrybiškumo, kultūrinė ir kt.);
- patiria, kad ne visada įmanoma ir reikia sukurti žodinį pranešimą, kad vizualus pranešimas netiesiogiai, o perkeltine prasme (per asociacijas, per simbolius, alegorijas ir kitokias figūras) padeda mokiniui pasvajoti, paieškoti įdomesnių kelių, sukurti ir/ar atpažinti/suprasti kito sukurtą viziją.

Mokymosi turinys: *Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Dailės istorija. Etninė kultūra. Valstybingumo simboliai. Meninės idėjos. Kultūrų įvairovė ...*

Dailės istorija. Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą siekiama glaudesnio ryšio su istorija: Mesopotamijos, Senovės Egipto menas. (7 klasė)

Pilietinė kompetencija

Mokiniai:

- atpažįsta įvairių šalių, skirtingų kultūrų emocijas, mintis, papročius, išgyvenimus, svajones ir supranta, kad ir esant kultūrinei, visuomeninei, ekonominei gyvenimo įvairovei iškyla kiekvienam žmogui būdingas socialinio teisingumo, lygiateisiškumo prigimtinis jausmas;
- mokosi būti atsakingu, solidariu, demokratišku visuomenės nariu;
- ugdosi pagarbą kiekvieno žmogaus reikmėms ir teisėms;
- mokosi bendrauti ir bendradarbiauti;
- pažįsta šalies pilietinius ženklus ir valstybės simbolius;

Mokymosi turinys: *Vaizdavimo būdai ir galimybės. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Švenčių puošimo tradicijos. Valstybingumo simboliai. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu: Projektai. Integruota veikla. ...*

Valstybingumo simboliai. Apibūdina emocijas ir jausmus, kuriuos sukelia valstybės simboliai ir jų vaizdavimas mene.

Kūrybinė kompozicija „Lietuvos laisvės spalvos“. (3-4 klasė)

Švenčių puošimo tradicijos. Mokosi atpažinti kalendorinių švenčių simbolius, apibūdina spalvas ir ženklus, jausmus ir emocijas, kurias kelia pasiruošimas šventėms. (1-2 klasė)

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Mokiniai:

- rūpinasi savo ir kitų sveikata, stiprina sveikos gyvensenos įgūdžius;
- kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, į ekologines problemas, žmonių tarpusavio santykius, gėrio ir blogio atspindžius meno kūrinuose;
- mokosi suprasti kitų emocinius išgyvenimus, perteiktus dailės kūrinuose;
- formuojasi demokratiškos, socialiai atsakingos, sveikos ir saugios gyvensenos įgūdžius.

Mokymosi turinys: *Dailės technikos: raiška plokštumoje ir erdvinė raiška. Idealai, vertybės, asmenybės. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu: Projektai. Integruota veikla ...*

Idealai, vertybės, asmenybės. Aptaria teigiamus ir neigiamus herojų charakterius dailės kūrinuose. (2 klasė)

